

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. N.**, bývajúceho K., proti žalovanému **A. N.**, bývajúcemu v Č.K., zastúpenému JUDr. I. V., advokátom so sídlom v K., **o zrušenie práva spoločného nájmu bytu a o určenie, že žalovaný je výlučným nájomcom bytu**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 14 C 41/2003, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 15. decembra 2010 sp. zn. 11 Co 257/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 31. mája 1999 č.k. 14 C 657/1997-28 zrušil právo spoločného nájmu žalobcu a žalovaného bytu č. 2, nachádzajúceho sa na 1. poschodí domu v Košiciach na Č. ulici č. X. (ďalej len „sporný byt“) s tým, že za výlučného nájomcu sporného bytu určil žalobcu a žalovanému uložil povinnosť vypratať ho do 15 dní po zabezpečení náhradného bytu. Rozhodol aj o trovách konania. Právo spoločného nájmu sporného bytu účastníkov konania (bratov) zrušil podľa § 702 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V odôvodnení uviedol, že im vzniklo toto právo, obaja ale uzavreli manželstvá a tým bol nastolený stav brániaci spoločnému užívaniu sporného bytu. Po zohľadnení rodinných, sociálnych, ekonomických a zdravotných pomerov účastníkov konania a ich záujmu o riešenie bytovej otázky určil za výlučného nájomcu sporného bytu žalobcu.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 6. apríla 2000 sp. zn. 16 Co 267/1999 potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok ako vecne správny a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania. Reagujúc na odvolacie

námietky žalovaného uviedol, že trvalým opustením bytu jedným zo spoločných nájomcov dochádza k zániku práva spoločného nájmu bytu iba vtedy, ak spoločnými nájomcami sú manželia. V danej veci ale o tento prípad nejde. Navyše, v konaní ani nebolo preukázané trvalé opustenie sporného bytu žalobcom.

Proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Na jeho základe Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 26. marca 2002 sp. zn. MCdo 32/2001 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom názore, že trvalé opustenie spoločnej domácnosti má za následok zánik práva spoločného nájmu len v prípade manželov. Konštatoval tiež, že ak žalobca opustil spoločnú domácnosť (čo zatiaľ nebolo náležite zistené), právo spoločného nájmu sporného bytu zaniklo.

Krajský súd v Košiciach, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, uznesením z 23. septembra 2003 sp. zn. 13 Co 200/2002 zrušil odvolaním napadnutý rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky pre potvrdenie ani zmenu rozsudku, lebo na zistenie skutkového stavu ohľadom otázky, či žalobca trvale opustil alebo neopustil spoločnú domácnosť, je potrebné ďalšie dokazovanie, ktoré nemožno vykonať v odvolacom konaní.

V priebehu nasledujúceho konania na súde prvého stupňa (9. novembra 2008) podal žalovaný vzájomný návrh (§ 97 ods. 1 O.s.p.), ktorým sa domáhal určenia, že je výlučným nájomcom sporného bytu. Argumentoval aj tým, že požadovaným určením sa zároveň vyrieši otázka významná z hľadiska posúdenia platnosti zmluvy z 2. apríla 2001 o prevode vlastníctva sporného bytu z Mesta Košice do vlastníctva žalobcu a jeho manželky v zmysle zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

Okresný súd Košice I rozsudkom z 18. júna 2009 č.k. 14 C 41/2003-121 zamietol tak žalobu žalobcu (o zrušenie práva spoločného nájmu sporného bytu, určenie žalobcu za jeho ďalšieho nájomcu a uloženie povinnosti žalovanému vypratať ho), ako aj vzájomný návrh žalovaného (o určenie, že je výlučným nájomcom sporného bytu). Rozhodol tiež o náhrade trov konania. Dôvod pre ich zamietnutie vyvodil zo zistenia, že Mesto Košice previedlo vlastníctvo sporného bytu podľa zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových

priestorov do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a jeho manželky. S prihliadnutím na to dospel k názoru, že daným prevodom zo zákona zanikol spoločný nájomný vzťah žalobcu a žalovaného k spornému bytu a už k nemu neexistuje žiadny nájomný vzťah. Poznamenal, že po vyslovení záväzných právnych názorov súdov vyšších stupňov v ich zrušujúcich rozhodnutiach bola v uvedenom zmysle zistená nová a dovtedy neznáma skutková okolnosť, so zreteľom na ktorú už nebol týmito právnymi názormi viazaný. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods.1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 15. decembra 2010 sp. zn. 11 Co 257/2009 potvrdil napadnutý rozsudok vo výroku o zamietnutí vzájomného návrhu a vo výroku o povinnosti žalovaného nahradiť žalobcovi trovy konania. Žalovanému nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozsudku poukázal na vecne správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa. Stotožnil sa tiež s jeho názorom, že vzhľadom na (nové) zistenie, že sporný byt bol prevedený do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a jeho manželky, nebol už súd prvého stupňa viazaný právnymi závermi zaujatými v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Košiciach z 23. septembra 2003 sp. zn. 13 Co 200/2002 a v zrušujúcom rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. marca 2002 sp. zn. MCdo 32/2001.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 15. decembra 2010 sp. zn. 11 Co 257/2009 napadol žalovaný dovolaním. Jeho prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 238 ods. 2 O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p. Uviedol, že odvolací súd sa odchyľil od právneho názoru vysloveného v tejto veci Najvyšším súdom Slovenskej republiky a tým mu zároveň odňal možnosť konať pred súdom konať. Dovolateľ tvrdil, že zmluva o prevode vlastníctva sporného bytu do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a jeho manželky je absolútne neplatná a nemohla mať za následok prevod vlastníctva ani zánik nájomných vzťahov k spornému bytu. Táto zmluva bola uzavretá na podklade rozsudku (Krajského súdu v Košiciach zo 6. apríla 2000 sp. zn. 16 Co 267/1999) určujúceho žalobcu za výlučného nájomcu sporného bytu, ktorý bol ale neskôr zrušený (rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. marca 2002 sp. zn. MCdo 32/2001). Z týchto dôvodov dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu a určil, že žalovaný je výlučným nájomcom sporného bytu; alternatívne žiadal, aby rozsudok odvolacieho súdu bol zrušený a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchytil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovolaním nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Opravným prostriedkom žalovaného je napadnutý potvrdzujúci rozsudok, ktorý ale nevykazuje znaky uvedené v § 238 ods. 3 O.s.p. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

1. Dovolací súd skúmal, či prípustnosť podaného dovolania nevyplýva z § 238 ods. 2 O.s.p. Dovolanie žalovaného by bolo prípustné podľa tohto ustanovenia vtedy, ak by sa odvolací súd vo veci, v ktorej už rozhodoval dovolací súd, neriadil právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným *v tejto veci*.

V danom konaní, ktoré začalo z iniciatívy žalobcu podaním jeho žaloby, využil žalovaný možnosť vyplývajúcu z § 97 ods. 1 O.s.p. a podal proti žalobcovi vzájomnú žalobu. Vzájomnou žalobou je žaloba, ktorou v prebiehajúcom konaní začatom na základe žalobcovej

žaloby žalovaný uplatní svoj nárok voči žalobcovi so zámerom, aby súd prejednal vzájomnú žalobu a rozhodol o nej v tom istom konaní, ako o žalobe podanej žalobcom. Uvedené ustanovenie pripúšťa takúto (vzájomnú) žalobu v záujme hospodárnosti konania.

Ak žalovaný využije možnosť vyplývajúcu z § 97 ods. 1 O.s.p. a podá proti žalobcovi vzájomnú žalobu, rozhoduje sa síce o žalobe a vzájomnej žalobe spoločne v jednom občianskom súdnom konaní, napriek tomu ale *ide o prejednanie dvoch, prípadne viacerých spojených vecí*. Okolnosť, že v každej z týchto vecí vystupujú tí istí účastníci konania (iba v opačnom procesnom postavení), nemení nič na tom, že nejde o jednu (resp. tú istú) prejednávajúcu vec.

Aj v predmetnom občianskom súdnom konaní išlo po podaní vzájomnej žaloby o dve veci: v prvej z nich sa žalobca (žalobou) domáhal zrušenia práva spoločného nájmu sporného bytu, učenia jeho osoby za ďalšieho nájomcu a uloženia povinnosti žalovaného sporný byt vypratať, v druhej veci sa žalovaný (vzájomnou žalobou) domáhal určenia, že je výlučným nájomcom sporného bytu.

To, že Najvyšší súd Slovenskej republiky už v tomto konaní rozhodoval, neznamená, že rozhodoval v oboch vyššie uvedených veciach. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodoval iba v prvej z nich – vo veci zrušenia práva spoločného nájmu sporného bytu, určenia žalobcu za jeho nájomcu a uloženia povinnosti žalovaného vypratať sporný byt. Len v tejto veci vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky svoj záväzný právny názor. Nerozhodoval (a nevyslovil záväzný právny názor) v druhej veci, a to už len z toho dôvodu, že žalovaný vzájomnú žalobu podal proti žalobcovi až po zrušujúcom rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a vrátení veci na ďalšie konanie.

Keďže Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto veci (vo veci určenia, že žalovaný je nájomcom sporného bytu, v ktorej žalovaný podal dovolanie) *žiadny právny názor nevyslovil*, smeruje dovolanie žalovaného proti rozsudku, prípustnosť ktorého z § 238 ods. 2 O.s.p. nemožno vyvodit'.

2. Dovolací súd ďalej skúmal, či prípustnosť dovolania žalovaného nevyplýva z § 237 O.s.p. O procesnú vadu konania zakladajúcu podľa tohto ustanovenia prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu *ide vtedy*, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá

nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalovaný existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Podľa názoru dovolateľa mu bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť realizovať procesné oprávnenia účastníka tohto konania (napríklad oprávnenia byť prítomný na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.) priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Z dovolania vyplýva názor žalovaného, že možnosť konať pred súdmi mu bola odňatá právnymi závermi súdov, ku ktorým dospeli a na ktorých založili svoje rozhodnutia. Dovolateľ tým namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho však interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Súd sa ale právnym posúdením veci nedopúšťa procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Toto ustanovenie dáva totiž odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti (iba) s faktickou činnosťou súdu a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom, spočívajúcim v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav vyjadreným v rozhodnutí, sa vo všeobecnosti účastníkovi neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle citovaného

ustanovenia (viď tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie vecí súdmi nižších stupňov je Najvyšším súdom Slovenskej republiky považované za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť (len) procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); zároveň je zhodne zastávaný názor, že nesprávne právne posúdenie vecí súdmi nižších stupňov nezakladá procesnú prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

Zo spisu vyplýva, že žalovaný v konaní na súdoch nižších stupňov realizoval svoje procesné práva účastníka občianskeho súdneho konania a z ničoho nemožno vyvodiť, že by mu procesným postupom súdov bola odňatá možnosť pred súdmi konať.

Pokiaľ dovolateľ spochybňuje úplnosť skutkových zistení súdov alebo správnosť toho, ako vyhodnotili jednotlivé dôkazy (viď: „súdy ... ignorovali stav zistený vykonaným dokazovaním v rokoch 2004 až 2006“), dovolací súd uvádza, že nesprávnymi skutkovými závermi sa nezakladá procesná vada uvedená v § 237 O.s.p., výlučne ktorá by v danom prípade mohla založiť prípustnosť dovolania. Ani prípadným nesprávnym hodnotením dôkazov súd neodníma účastníkovi konania možnosť konať pred súdom (viď R 42/1993).

Žalovaný v dovolaní tvrdí, že odvolací súd potvrdil rozsudok prvostupňového súdu, ktorým tento „odmietol meritórne rozhodnúť o vzájomnom návrhu žalovaného“. Obsah spisu ale nepotvrďuje opodstatnenosť tejto námietky. Súd prvého stupňa totiž „neodmietol“ meritórne rozhodnúť o vzájomnej žalobe žalovaného, ale naopak – vecne ju prejednal a meritórne o nej rozhodol tak, že ju zamietol; právne závery, z ktorých pri tom vychádzal, vysvetlil v odôvodnení svojho rozsudku. I keby tieto právne závery neboli správne, išlo by o nesprávne právne posúdenie vecí, nie však o procesnú vadu konania zakladajúcu prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

3. Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru o procesnej neprípustnosti dovolania žalovaného. Jeho mimoriadny opravný prostriedok preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúci proti

rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalobcovi náhradu trov konania, lebo nepodal návrh na jej priznanie (243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. novembra 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková